
In memoriam

ВЕЛИКА ВТРАТА ДЛЯ УКРАЇНИ — ВІДІЙШОВ У ЗАСВІТІ КШИШТОФ ВЕРНІЦЬКИЙ

Степан ПАВЛЮК,
Євген ПАЦЕНКО

Відійшов у вічність Кшиштоф Верніцький, унікальна постать — італійський учений-музикознавець, професор славістики Римського університету, який палав своєю любов'ю до України, її пісенного колориту і багатства, до незрівнянної Соломії Крушельницької.

Коли йдеться про Кшиштофа Верніцького, то одразу виринає сутнісна ознака цієї багатогранної, колоритної людини, у системі координат поведінкової культури якого — невичерпність любові й оптимізму. Очевидно, що музиці притаманна найповніша відкритість душі і серця, не залежно від того, чи це стосується фольклорної пісенної творчості, чи складних класичних форм. У високу музику із захопленням вслухається усе людство, однак при цьому потребує незначної підказки — допомоги камертоном для чистоти звучання. Своєрідним камертоном для повноцінного сприйняття музики багатьох народів світу був професор Верніцький, за життя випустивши у світ аудіокниги про музику бразильців, чилійців, перуанців, підсиливши сприйняття органічним вплетенням історичної долі цих народів.

Ще одним творчим здобутком професора стала аудіокнига «Музична подорож до України Кшиштофа Верніцького», якою автор якнайповніше і якнайширше висловив своє захоплення унікальним музично-пісенним спадком українського народу, проникнувши і перейнявшись музичною культурою українців. Професор Верніцький на повний голос засвідчив закоханість в Україну, як свого часу заманіфестували високе почуття приязні елітні представники культури, письменства, науки не лише слов'янських народів. Німецький літератор Фрідріх Боденштедт, який зробив багато пісенних перекладів з української, висловився про українську пісню, що «українська пісенна поезія є найвища не тільки серед слов'ян, а й

у світі», і що такі досконалі твори міг створити народ «надзвичайно високої культури». І з таким рівнем піетету про українську пісню писав чеський вчений Любор Нідерле. А що вже говорити про Адама Міцкевича, який пристрасно назвав українську пісню «духовним обличчям нації».

Кшиштоф Верніцький був, безумовно, найкомпетентніший в Європі знавець історії українського музичного мистецтва. Його помешкання у Римі — справжня величезна скарбниця української музики,

яка збиралася по всьому світу у різних формах — від перших платівок до сучасних носіїв звуку. Висока компетенція музикознавця підтверджена популярністю передач, які він роками вів італійською та німецькою мовами на відомих радіостанціях Рима і Кельна, де професор Римського університету жив і працював. Автор кількох монографій з історії музики, він знав низкою аудіокниг, в яких представляв мало-відомі або давав нові тлумачення музичної культури окремих народів. Україна та її музичне багатство роками перебувало в центрі уваги дослідника.

З проголошенням незалежності України професор Верніцький розпочав серію радіопередач про Україну, які мали широкий відгук, що вело до задуму втілити знання у сучасних формах інформації. Автор керувався прагненням представити Україну та її народ як глибоко європейський з виразно самобутньою музичною культурою на всіх рівнях та етапах її розвитку. Складне завдання представити Україну в послідовності історії, розмаїтті талантів, митців, жанрів автор вирішував добром яскравих прикладів, лаконічних визначень, ефектних цитувань. Особливий акцент робив на прагненні звільнити образ України від стереотипних уявлень про лише фольклорні вияви, а показати народну творчість як складову багатого спектру національної і загальносвітової музичної культури. На рівні світової класики до аудіокниги він залучив талановиті твори А. Веделя, М. Березовського, Д. Бортнянського, М. Леонтовича, М. Лисенка, Л. Ревуцького, М. Скорика та багатьох інших світової величі композиторів. Автор вміло зманеврував подачу жанрово пісенного різноманіття з класичними творами, продумано вклавши блискучі коментарі, які пояснюють українську музичну стилістику, тісно пов'язану із суспільно-політичним життям, та надивовижу багату традиційно-обрядову культуру. Україна має чимало друзів у світі, але ще більше тих, які не мають достатньо уявлень про неї.

В особі Кшиштофа Верніцького ми мали не лише блискучого знавця, а й критичного оцінювача історії української культури. Його ставлення засновувалося на глибокому знанні та на критичному сприйнятті існуючих уявлень. Прагнення розказати європейському слухачеві про Україну пройняте усвідомленням, що йдеться про народ і традицію, яка є складовою європейської спадщини, однак із своїм ба-

гатючим внеском. Його розповіді про Україну становлять особливий інтерес як погляд європейця, мешканця Італії й Німеччини — ззовні, що дає можливість по-новому, оригінально показати вже існуючі уявлення. Верніцький робив особливий наголос на приналежності української музичної спадщини до головних європейських епох, показував участь українців у творенні європейської музичної культури. Автор прагнув не лише уникати, але й заперечити штампи щодо України як своєрідної *terra incognita*, відкриваючи її справжнє обличчя. Він створював широку мозаїку, своєрідну поліфонію українського музичного мистецтва, даючи численні інформації, невідомі європейській аудиторії. Водночас чимало явищ, пред-

ставлених автором, могли бути новими й для українського слухача.

Аудіокнига, яку створив Кшиштоф Верніцький, — це оригінальний, свіжий погляд іноземця, сповненого симпатій до України, що спонукає до бажання і потреби представити цю розповідь іншими мовами світу. Після німецького, польського видання виникає інтерес в інших країнах — як прагнення з допомогою натхненної розповіді автора пізнати Україну крізь її музичну культуру.

Це величезна втрата для української музичної культури, і саме в той час, коли професор Верніцький з пафосом підніс світові естетичну своєрідність національного українського мелосу.